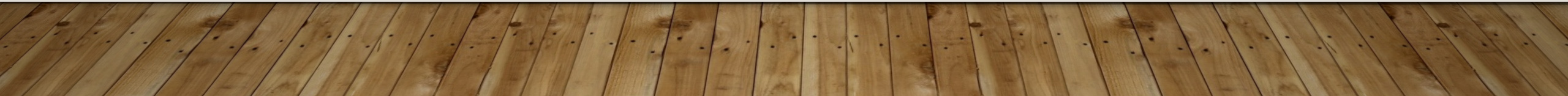

MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO

VOJNA POTREBA I MEĐUNARODNO RATNO PRAVO

Vojna potreba i međunarodno ratno pravo su antipodni pojmovi, jer vojna potreba proizilazi iz rata, a međunarodno pravo iz načela humanosti.

Vojna potreba je okolnost koja nalaže preduzimanje nasilnih mera za postizanje ratnog uspjeha.

Između rata i humanosti nalazi se međunarodno ratno pravo - kompromis između potpune slobode ratovanja potrebne radi postizanja ratnog cilja, i zahtjeva humanosti.

„vojna potreba“ - dozvoljeno odstupanje od poštovanja pravila ratnog prava

PRAVEDNI / NEPRAVEDNI RATOVI

U rimskom dobu pravedan je svaki rat koji je: imao pravedan uzrok i strogo propisan postupak započinjanja

teorija Francisca de Vitoria – „rat je pravedan ako je potreban i u skladu s interesom države“

Lenjin „pravedan je svaki rat koji je preduzela socijalistička država“

Liga naroda „rat je smatrala dopuštenim načinom rješavanja međudržavnih sporova“ (dopuštenim se smatrao čak i napadački rat ako se država koja ga je preduzela prethodno podvrgla sistemu mirnog rješavanja sporova propisanim u Paktu Lige naroda, a to nije dovelo do rješenja; 3 mjeseca nakon arbitražne odluke ili odluke Vijeća LN, država je mogla započeti dopušteni rat)

EVOLUCIJA ODNOSA VOJNA POTREBE I MEĐUNARODNOG HUMANITARNOG PRAVA

Počinje krajem 17. i tokom 18. vijeka, podjelom ratova na 'pravedne' i 'nepravedne', i učenjima prvih teoretičara međunarodnog prava Grocijusa, Martensa i Klubera

U toku 19. i početkom 20. veka između pristalica ta dva instituta vodio se pravi 'rat' oko toga kome treba dati prednost.

Pristalice prednosti vojne potrebe nad međunarodnim ratnim pravom nalazili su osnov u pravu nužde i ustanovili teoriju vojne potrebe.

Zloupotreba vojne potrebe i znatna kršenja pravila međunarodnog prava u toku Prvog i Drugog svjetskog rata uticali su da se teorija vojne potrebe posle Drugog svjetskog rata postepeno napusti.

MODERNA SHVATANJA

- Zabranom rata u Povelji UN odbačen je pravni osnov za pozivanje na vojnu potrebu, što je uticalo da se vojna potreba svede u normalne okvire vojnih zahteva, jer je rat, ipak, ostao realnost međunarodnih odnosa.
- Savremena shvatanja i jačanje uloge međunarodnog prava uticali su da se smanji uloga vojne potrebe, a poveća uloga međunarodnog prava.
- Prilikom kodifikacija posle Drugog svjetskog rata vođeno je računa o vojnoj potrebi, uz pokušaj da se daju precizne formulacije u vezi s odstupanjem od humanitarnih zahtjeva.
- Opasnost od povratka teoriji vojne potrebe još postoji, jer su oružani sukobi ostali sredstvo za rešavanje sporova između država.

MEĐUNARODNO RATNO PRAVO/MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO I MEĐUNARODNO PRAVO ORUŽANIH SUKOBA

Rat i oružani sukob (rat je uži pojam – samo jedan mogući segment oružanih sukoba)

moderni oružani sukobi se dijele na: međunarodne oružane sukobe i nemeđunarodne oružane sukobe

Međunarodno ratno pravo i međunarodno humanitarno pravo djelovi su međunarodnog prava oružanih sukoba

Ima teoretičara koji smatraju da je međunarodno humanitarno pravo potpuno nezavisna oblast međunarodnog prava, kao i shvatanja da međunarodno humanitarno pravo ne postoji kao posebno izgrađen sistem prava.

Međunarodnim pravom oružanih sukoba obuhvaćeni su i oružani sukobi koji nemaju međunarodni karakter.

PRAVILA KOJA
REGULIŠU SREDSTVA
RATOVANJA -
PETROGRADSKA
DEKLARACIJA

Петроградска декларација из 1868. године утврдила је пет принципа:

1. да је напредак цивилизације у уској вези с ублажавањем несрећа рата;
2. да је слабљење војних снага непријатеља једини легитимни циљ рата који државе треба да имају пред собом за време рата;
3. да је у том циљу довољно ставити што већи број непријатеља ван борбе;
4. да би тај циљ био прекорачен употребом оружја које би непотребно повећало патње људи стављањем ван борбе или би им смрт учинило неизбежном;
5. да ће употреба тог оружја бити, према томе, у супротности са законима хуманости.

ZABRANA UPOTREBE ORUŽJA KOJA PROUZROKUJU NEPOTREBNE PATNJE

- Posle II svjetskog rata značajna pravila o zaštiti izvesnih grupa lica prihvaćena su Ženevskim konvencijama od 1949., ali nije prihvaćeno nijedno pravilo u zabrani određenih oružja, uprkos radikalnom napretku vojne tehnologije
- Dalja reaffirmacija zabrane hemijskog i bakteriološkog oružja bila je predmet diskusije u raznim tijelima stvorenim od UN
- Generalna skupština UN raspravljala je u više mahova o toj problematici i usvojila brojne rezolucije kojima osuđuje upotrebu određenih oružja

ZABRANA UPOTREBE ODREĐENIH PROJEKTILA

Petrogradska deklaracija od 1868.
(Zabranjeno korišćenje projektila lakših
od 400 grama koji se rasprskavaju ili su
punjeni rasprskavajućim ili zapaljivim
materijama; Zabrana je dopunjena III
Haškom deklaracijom od 1899. o
zabrani zrna koja se rasprskavaju ili šire
u ljudskom tijelu)

ZABRANA HEMIJSKOG ORUŽJA

Zenevski protokol od 1925 zagušljivih,
otrovnih i drugih gasova;

Konvencija o zabrani razvoja,
proizvodnje, skladištenja i upotrebe
hemijskog oružja i o njegovom
uništavanju, od 1972. godine

ZABRANA BAKTERIOLOŠKOG ORUŽJA

Zenevski protokol od 1925
bakterioloških metoda ratovanja;

Konvencija o zabrani razvoja,
proizvodnje, skladištenja i upotrebe
bakteriološkog oružja i o njegovom
uništavanju, od 1993. godine

ZABRANA ODREĐENIH KLASIČNIH ORUŽJA

Konvencija o zabrani ili ograničavanju upotrebe određenih vrsta klasičnih oružja za izazivaju koja se može smatrati da prekomjerne traumatske efekte i da deluju , od 1980. godine bez razlikovanja ciljeva (Konvencija o klasičnom oružju)

Pet protokola:

I Protokol zabranjuje korišćenje fragmenata koji se ne mogu otkriti;

II Protokol zabranjuje ili ograničava upotrebu mina, mina iznenađenja ili drugih sličnih sredstava;

III Protokol zabranjuje ili ograničava upotrebu zapaljivih oružja;

IV Protokol zabranjuje upotrebu laserskog oružja za oslijepljivanje;

V Protokol uređuje postupanje sa eksplozivnim ostacima rata (usvojen 2003.).

AKTUELNI PROBLEMI U POGLEDU SREDSTAVA RATOVANJA

Nuklearno oružje - zabranjeno ili ne?

- Savjetodavno mišljenje Međunarodnog Suda pravde 1996. godine:
- „prijetnja nuklearnim oružjem ili njegova upotreba je protivna pravilima međunarodnog prava primjenljivim u oružanom sukobu, a posebno pravilima humanitarnog prava“
- „Međutim, sa stanovišta sadašnjeg stanja međunarodnog prava, i činjeničnog stanja koje ima na raspolaganju, Sud ne može da definitivno koja da li bi prijetnja nuklearnim oružjem ili nezakonita u njegova upotreba bila zakonita u ekstremnim okolnostima samoodbrane, u kojima bi samo preživljavanje države bilo u pitanju“

- *HVALA NA PAŽNJI!*